

feit dat Hitler in oktober ruim twintig *U-Boote* (meer dan een derde van het aantal dat regelmatig in de vaart was) de Middellandse Zee inzond waar koopvaardijschepen van de Engelsen en hun bondgenoten, als zij er zich al in waagden, duchtig beschermd waren. Van belang was tenslotte dat Roosevelt volgens de afspraken die hij bij New-Foundland met Churchill gemaakt had, in september de Amerikaanse marine opdracht gaf, in het grootste deel van de westelijke helft van de Atlantische Oceaan het patrouilleren en dus ook de convooibescherming van de Engelsen over te nemen; ontmoette men daarbij *U-Boote*, dan moesten die vernietigd worden.¹ Op deze provocerende tactiek ging Hitler niet in: de *U-Boote* kregen instructie, bij de Amerikanen uit de buurt te blijven.

Het gevolg van al deze factoren was dat ondanks het feit dat er nu meer dan anderhalfmaal zoveel *U-Boote* in de vaart waren, het maandgemiddelde van het tot zinken gebrachte Geallieerde tonnage in de tweede zes maanden van '41 tot ver beneden de helft van de eerste zes daalde. Zeker, de scheepswerven van Engeland en de overige staten van het Brits Gemenebest waren niet in staat, zelfs die geslonken verliezen door nieuwbouw goed te maken, maar ook op dat gebied tekende zich in Amerika een ontwikkeling af die reden gaf tot hoop: er was een geheel nieuw type vrachtvaarder ontworpen, het *Liberty*-schip, niet zo groot, ook niet zo snel, evenmin erg comfortabel, maar geschikt voor het varen in convooi – en het kon door montage in elkaar gezet worden. Dat betekende dat voor het eerst in de geschiedenis bij de nieuwbouw van schepen gebruik gemaakt zou worden van de beproefde methoden van massafabrikatie. Begin '41 was met de bouw van de eerste nieuwe werven voor die *Liberty*-schepen een aanvang gemaakt.

Roosevelts 'Victory-Program'

Roosevelt en zijn voornaamste adviseurs waren in augustus van de conferentie bij New-Foundland naar Washington teruggekeerd met gemengde gevoelens jegens de Engelsen: met bewondering, stellig, voor hun koppig volhouden en hun incasseringsvermogen, maar naast die bewondering was er iets van wrevel. De Engelsen, zo meenden zij, bezaten geen deugdelijke conceptie voor het winnen van de oorlog. Hoe begrijpelijk het ook was dat

¹ Roosevelt gaf deze laatste opdracht op 11 september '41 nadat op de 4de een Amerikaanse torpedootjager door een *U-Boot* aangevallen was - bij vergissing, zoals later bleek.